HELSINGIN SYYTTÄJÄNVIRASTO
Porkkalankatu 13, 00180 Helsinki

15.1.2018

Dnro

Eduskunnan lakivaliokunnalle

Asia: HE 212/2018 + aloitteet, lausuntopyyntönne

Helsingin syyttäjänvirasto lausuu asiassa seuraavaa.

Lausunnon pääsisältö:
Hallituksen esityksen ehdotuksella lapsen seksuaalisen hyväksikäytön enimmäisrangaistuksen korottamisesta 4 vuodesta 6 vuoteen vankeutta ei juurikaan ole käytännön merkitystä.

Sen sijaan aloitteissa esille tuodulla törkeän lapsen seksuaalisen hyväksikäytön minimirangaistuksen korottamisella 1 vuodesta 2 vuoteen on huomattava käytännön merkitys. Aloite minimirangaistuksen korottamisesta on erittäin kannatettava.

Hallituksen esitys törkeää lapsenraiskausta koskevasta uudesta säännöksestä on kannatettava. Säännös toisi nykyiseen epäselvään oikeustilanteeseen selkeyttä. Rangaistusasteikon korottaminen tältä osin on kannatettava.

Perustelut:
Ehdotuksella lapsen seksuaalisen hyväksikäytön enimmäisrangaistuksen korottamisesta 4 vuodesta 6 vuoteen ei mielestämme ole käytännön merkitystä. Maksimirangaistuksen muutos ei toisi mitään uusia tutkinta- tai pakkokeinomahdollisuuksia.

Käsityksemme mukaan käytännössä yksittäisestä lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö -rikoksesta tuomitaan alle kahden vuoden ehdollisia vankeusrangaistuksia eikä tuomioistuin käytä asteikkoa 4 vuoteen asti. Maksimin nostamisella ei näin ollen olisi käytännössä mitään vaikutusta tuomioiden pituuteen. Tältä osin tilastotiedot rangaistusten pituudesta ovat pahasti harhaanjohtavia, koska päärikoksen ohella tekijät näissä rikoksissa on yleensä tuomittu muistakin rikoksista eli kyseessä on kokonaisrangaistus.

Törkeä lapsen raiskaus-nimikkeen säätämistä kannatetaan. Ruotsissa tämä sääntelytapa on jo käytössä eli yksi rikosnimike koskee niitä törkeimpiä tapauksia, missä nykyisin raiskaus- ja hyväksikäyttörikos yhtyvät. Muutoksella ruotsalainen oikeuskäytäntö on selkeytynyt. Muutoksen jälkeen tämänhetkinen sekavahko oikeuskäytäntö meilläkin oletettavasti selkiytyisi ja yhtenäistyisi. Rikosnimike ja rangaistusasteikko kuvaisivat esitetyin tavoin hyvin teon erityistä moitittavuutta ja erityisen ankaraa suhtautumista kyseisiin seksuaalirikoksiin. Esityksen mukaan teon tulisi olla myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, mikä puolestaan antaisi riittävän harkintavallan lainsoveltajalle.

Osoite
Porkkalankatu 13
00180

Puhelin
029.562 2100

Sähköposti
helsinki.sy@oikeus.fi

HELSINGIN SYYTTÄJÄNVIRASTO
Porkkalankatu 13, 00180 Helsinki

15.1.2018 Dnro

Törkeä lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö-rikoksen minimirangaistus tulisi korottaa 2 vuoteen vankeutta. Ottaen huomioon esille tuotu tarve korostaa lapsiin kohdistuvien seksuaalirikosten erityistä moitittavuutta ja erityisen ankaraa suhtautumista kyseisiin seksuaalirikoksiin, tulisi alle 16-vuotiaan lapsen kanssa sukupuoliyhteydessä olemisesta tuomita aina vähintään kahden vuoden mittainen vankeusrangaistus. Oletus siitä, että teot, joissa seksuaalinen teko on sukupuoliyhteys, katsottaisiin aina törkeiksi lapsen seksuaalisiksi hyväksikäytöiksi ja niistä tuomittaisiin ehdotonta vankeutta, joiden keskipituus olisi noin kolme vuotta, ei vastaa käsityksemme mukaan todellisuutta. Käsityksemme perustuu pitkän aikavälin havaintoihin maan suurimman käräjä- ja hovioikeuden tuomitsemiskäytännöstä.

Törkeistä lapsen seksuaalisista hyväksikäytöistä uhrin ollessa 14 - 15-vuotias, tuomitaan kokemuksemme mukaan sukupuoliyhteyksien lukumäärästä riippuen noin 1 v 6 kk - 2 v 6 kk vankeutta. Jos sukupuoliyhteyksiä ei ole useita, jää rangaistus usein alle kahden vuoden ja tuomitaan ehdollisena. Jotta lainsäätäjän tarkoitus rangaistusten ankaruuden osalta toteutuisi, tulisi törkeä lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö -rikoksen asteikon minimi korottaa kahteen vuoteen. Minimirangaistuksen korottaminen tehostaisi myös lapsiin kohdistuvien seksuaalirikosten tutkintaa mahdollistamalla laajemmin pakkokeinojen käytön.

Hallituksen esityksestä on aistittavissa pelko siitä, että ehdottomat vankeusrangaistukset lisääntyisivät. Näin olisi syytäkin törkeimpien lapsiin kohdistuneiden seksuaalirikosten kohdalla tapahtua. 2 vuoden minimirangaistus olisi tärkeä signaali. Maksimirangaistuksen korottaminen 4 vuodesta 6 vuoteen taas on melko kosmeettinen, teoreettinen muutos. Tietysti silläkin ilmennetään tekojen paheksuntaa, jolla on itseisarvokin.

Harri Lindberg
johtava kihlakunnansyyttäjä

Osoite
Porkkalankatu 13
00180

Puhelin
029.562 2100

Sähköposti
helsinki.sy@oikeus.fi